

ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วัฒนธรรมไทย สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต ในสังคม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือและบทบาทสมมติ

THE EFFECTS OF COOPERATIVE LEARNING AND ROLE-PLAYING ON SOCIAL STUDIES LEARNING
OUTCOMES: A CASE STUDY OF THAI CULTURE FOR GRADE 6 STUDENTS

ชยา มาขุมเหล็ก, พีรวัส อินทวิ และ ประทวน วันนิจ
Chaya Makhumleg, Peerawat Intawee and Pratuwan Wannit
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surin Rajabhat University
e-mail: obcheynarak@gmail.com, Tel. 0821014120

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการ (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์
การจัดการเรียนรู้ และ (3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน เรื่อง วัฒนธรรมไทย สารหน้าที่
พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือ
ร่วมกับบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกสิงห์ จำนวน 13 คน
ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนและหลัง
เรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ใช้การทดสอบ (T-test) และแบบสอบถามความพึงพอใจ
โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ผลการจัดการเรียนรู้ ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือและบทบาทสมมติ ประสบความสำเร็จมี
ประสิทธิภาพ
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05
- 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วัฒนธรรมไทย ด้วยวิธีการสอนแบบ
ร่วมมือและบทบาทสมมติ

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบร่วมมือ, ความพึงพอใจของผู้เรียน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This research article aimed to: (1) develop the instructional efficiency of learning management; (2) compare students' learning achievement; and (3) examine students' satisfaction toward learning Thai Culture under the Civics, Culture, and Social Living strand for Grade 6 students through cooperative learning integrated with role-playing activities. The sample consisted of 13 Grade 6 students from Ban Khok Sing School, selected by purposive sampling. The research instruments included lesson plans, pre-test and post-test assessments, and a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using a t-test and basic statistical measures, including mean and standard deviation.

The findings revealed that:

(1) The learning management using cooperative learning combined with role-playing activities was effective and successful.

(2) Students' post-test scores were significantly higher than their pre-test scores at the .05 level of statistical significance.

(3) Students reported satisfaction with the learning activities on Thai Culture implemented through cooperative learning and role-playing methods.

Keywords: Cooperative Learning, Student Satisfaction, Learning Achievement

บทนำ

ในโลกปัจจุบันคงไม่มีใครอาจปฏิเสธได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกมีการเปลี่ยนแปลง เพราะสภาพสังคมโลกปัจจุบัน มีลักษณะที่เปิดกว้างมากยิ่งขึ้นในทุกมิติ การเชื่อมต่อกันทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมจึงเกิดขึ้นได้โดยง่ายในลักษณะเป็นเครือข่าย ความเจริญแบบก้าวกระโดดของเทคโนโลยีสารสนเทศ นำพาสังคมในยุคปัจจุบันให้ตกอยู่ในกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น (ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปลัมภ์, 2558); (ณรงค์วรรษ บุญมา, 2566) ทำให้การเปลี่ยนแปลงในเศรษฐกิจโลกมีผลต่อการทำงานและอาชีพ อาจส่งผลกระทบต่อรายได้และความเคลื่อนไหวของประชากร อีกทั้งความเชื่อมั่นในเศรษฐกิจและอนาคตอาจมีผลต่อแนวโน้มทาง สังคมและวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยีและสื่อสารจึงมีผลต่อวัฒนธรรมและการสื่อสาร ระหว่างคนต่อการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและการเรียนรู้มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและสังคมของคนไทย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้ เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และ ทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการศึกษาต่ออาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ โดยมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขมีศักยภาพ ในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ นอกจากนี้ในจุดมุ่งหมายหลักของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ตั้งจุดมุ่งหมายหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามข้อ 4 ว่ามีความรักชาติ มีจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขการ

การสอนแบบร่วมมือและบทบาทสมมติจึงเป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ช่วย ให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ ได้ข้อมูลได้องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์เป็นวิธีหนึ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับ ประสบการณ์ที่สัมพันธ์ กับชีวิตจริงได้รับการฝึกฝนทักษะกระบวนการแสวงหาความรู้ ทักษะการ บันทึกความรู้ ทักษะการคิด ทักษะการจัดการกับความรู้ ทักษะการแสดงออกทักษะการสร้างความรู้ ใหม่และทักษะการทำงานเป็นกลุ่มจัดว่า เป็นวิธีเรียนที่สามารถนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับการ เรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อีกวิธีหนึ่ง

สำหรับการสอนเรื่อง วัฒนธรรมไทย สำหรับนักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกสิงห์ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยว วัฒนธรรมของไทย ที่แสดงให้เห็นถึงแบบแผนการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ที่ปฏิบัติสืบ

ทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบันและวัฒนธรรมไทยยังเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ที่หล่อหลอม ให้คนไทยมีความสามัคคีกัน และเป็นวิถีชีวิตที่ปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม ที่ยังขาดแผน และวิธีการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและบทบาทสมมติ เรื่อง วัฒนธรรมไทย สำหรับนักเรียนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกสิงห์ เพื่อจะมาทำการเรียนการสอนแก่ นักเรียนเพื่อพัฒนาสติปัญญา รวมถึงการอบรมนักเรียนให้รู้จักรักในวัฒนธรรมไทย การประพฤติตนให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น การเป็นบุคคลที่สม่ำเสมอเพื่อประโยชน์และความสุขของนักเรียน และครอบครัวรวมถึงประเทศชาติเป็นแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและมีจิตสำนึกที่ดีในเรื่อง ความเป็นไทย อีกแนวทางหนึ่งให้คงอยู่คู่ประเทศไทยตลอดไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วัฒนธรรมไทย สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือเทคนิคร่วมกับบทบาทสมมติให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้ เรื่อง วัฒนธรรมไทย สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือและบทบาทสมมติ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน เรื่อง วัฒนธรรมไทย สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือร่วมกับบทบาทสมมติ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่อง วัฒนธรรมไทย สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือและบทบาทสมมติ ซึ่งทางผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยเป็นงานวิจัยแบบเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) โดยใช้วิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนเรียน – หลังเรียน ประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิง ที่กำลังเรียนอยู่ใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกสิงห์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิด ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

3.1 ระยะเวลาที่ดำเนินการทดลองสอน ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยการสอนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง

3.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจเดิมเกี่ยวกับการเรียนรู้จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา

ศาสนา และวัฒนธรรม สารที่ 2 หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ช่วงชั้นที่ 2 (ประถมศึกษาปีที่ 4-6) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

3.3 ให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนตามแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้โดยใช้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและบทบาทสมมติ ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไว้เพื่อทำการวิเคราะห์จนครบทุกแผน

3.4 หลังจากที่สอนครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและบทบาทสมมติแล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ชุดเดิมมาทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนทดลองอีกครั้ง และตรวจให้คะแนนเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.5 นักเรียนตอบแบบสอบถามการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและบทบาทสมมติ

3.6 นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ 3.6 นำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งก่อนเรียนและหลังจากที่ได้เรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือและบทบาทสมมติ รายวิชา หน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

2. วิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป(Excel) ซึ่งมีการหาค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, และค่า T-Test

3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบบทบาทสมมติ เรื่อง วัฒนธรรมไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเปรียบเทียบกับเกณฑ์

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

5.1 หาประสิทธิภาพในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและบทบาทสมมติ โดยการใช้สูตรหาประสิทธิภาพ E1/E2

5.2 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและบทบาทสมมติ โดยใช้ t-test for Dependent และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

5.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและบทบาทสมมติโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการจัดการเรียนรู้ เรื่องวัฒนธรรมไทย สารหน้าทีพลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือและบทบาทสมมติ ประสบความสำเร็จมีประสิทธิภาพ (E1 / E2) เท่ากับ 82.05/87.69 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2. ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง วัฒนธรรมไทย มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 19.23 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 1.93 และผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 26.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ 2.35 เมื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนทั้งสองกลุ่ม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 พบว่า นักเรียนที่เรียนเรื่องวัฒนธรรมไทย สารหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือและบทบาทสมมติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน เรื่อง วัฒนธรรมไทย สารหน้าที่พลเมืองวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคมนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือและบทบาทสมมติ นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61 คะแนน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ รายวิชาหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม กับการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง วัฒนธรรมไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกสิงห์ พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและบทบาทสมมติ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานและเรียนรู้เป็นกลุ่ม ซึ่งในระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนแต่ละคนต้องรู้จักแบ่งหน้าที่ และมีความรับผิดชอบในงานที่เป็นส่วนของตน ผู้เรียนต้องเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นการปลูกฝังนักเรียนให้เรียนรู้การเข้าสังคม การเห็นใจผู้อื่น เป็นการเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคม ผ่านกิจกรรมการทำงานกลุ่มโดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ทำให้นักเรียนได้เรียนทั้งสาระเนื้อหา และได้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่ม ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น และมีความสุขในการเรียน ผู้เรียนสามารถนำทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน มีระเบียบวินัยทั้งทางกาย และ วาจา นักเรียนมีนิสัยในการทำงานเป็นกลุ่ม มีการแบ่งการทำงานกันอย่างเป็นระบบ รู้จักทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี และรักษาเวลาในการทำงานอย่างตรงเวลาตามที่ผู้สอนกำหนด มีความสามัคคีกันในการทำงาน รักษากฎระเบียบของกลุ่ม ศึกษาค้นคว้า และแสวงหาความรู้ด้วยความตั้งใจ นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติด้วยตัวเองได้ในการแสวงหาความรู้ นักเรียนแต่ละกลุ่มกล้าพูด กล้าคิด กล้าแสดงออก ทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ แบ่งนักเรียน ออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกันโดย ในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเอง และสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมีความหมายตรงกันข้ามกับการเรียนที่เน้นการแข่งขัน (Competitive Learning) และการเรียนเป็นรายบุคคล (Individualized Learning) และสอดคล้องกับ อารมณ์ ใจเที่ยง (2550: 121) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือหรือแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถต่างกัน ได้ร่วมมือกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจและเต็มใจรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน ทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้

สอดคล้องกับประกายแก้ว แปรโคสูง (2541: 33) ได้สรุปไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน โดยครูแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มละ 3 - 6 คน ภายในกลุ่มผู้เรียนจะมีระดับความสามารถที่ต่างกันไปทางการเรียน ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนจะต้องรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน และรับผิดชอบ ของกลุ่มโดยที่สมาชิกกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์จากการทำงานร่วมกันเท่า ๆ กันซึ่งสอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2541: 122) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เป็นวิธีการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนร่วมมือ กันในการเรียนซึ่งมีวิธีการดังนี้

1. ครูสอนบทเรียน
2. นักเรียน จำนวน 4 คน ทำงานร่วมกันตามที่ครูกำหนด มีการเปรียบเทียบ คำตอบ ซักถาม ตรวจสอบกัน
3. แนะนำให้คนเก่งในกลุ่มอธิบายแบบฝึกหัดให้เพื่อน
4. เมื่อเรียนจบบทเรียนให้นักเรียนทุกคนทำแบบทดสอบสั้นๆ ด้วยตนเอง
5. ตรวจสอบผลการทดลอง หาค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม
6. นักเรียนคนใดทำได้ดีขึ้น ครูจะชมเชย และกลุ่มใดที่ได้ดีขึ้นก็จะได้รับคำชมเชย ซึ่งสอดคล้องกับ

จันทร์หา ดินดีพงศานุรักษ์กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นวิธีการจัดการเรียน การสอน รูปแบบหนึ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนลงมือปฏิบัติงานเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพ การเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน สนับสนุนให้มีการช่วยเหลือ กันจนบรรลุผล ตามเป้าหมายตลอดจนส่งเสริมให้ ทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะหรือทีมตามระบอบประชาธิปไตยซึ่ง สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอน ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) ที่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม เพื่อ พัฒนาความเฉลียวฉลาดทาง อารมณ์ การทำงานร่วมกันด้วยความสุขและสร้างสรรค์

สรุป การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึงการจัดการเรียนการสอน ที่มีการแบ่งนักเรียน ออกเป็นกลุ่มเล็ก กลุ่มละ 3 – 6 คน โดยมีครูเป็นโค้ชคอยแนะนำ แต่นักเรียนจะมีการแบ่งหน้าที่ แบ่งงาน และความรับผิดชอบ ทำให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกัน ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ผู้เรียนมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบในงานส่วนของตน และ ส่วนของกลุ่มโดยที่สมาชิกในกลุ่มจะได้ประโยชน์จากการทำงานเท่าๆ กัน

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคบทบาทสมมติ รายวิชา หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เรื่อง วัฒนธรรมไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกสิงห์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลจากการเรียนการสอนแบบร่วมมือและบทบาทสมมติ ในนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 กระบวนการสอนดังกล่าวทำให้ผู้เรียนมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานและเรียนรู้เป็น กลุ่ม ซึ่งในระหว่างกิจกรรมการเรียนนั้นผู้เรียนแต่ละคนรู้จักแบ่งหน้าที่ และมีความรับผิดชอบในงานที่เป็นส่วน ของตน ผู้เรียนเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้เรียนรู้การเข้าสังคม เห็นใจผู้อื่น เรียนรู้ที่จะ อยู่ในสังคม ผ่านกิจกรรมการทำงานกลุ่มโดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ทำให้นักเรียนได้ เรียนทั้งสาระเนื้อหา และได้ฝึกทักษะการทำงานกลุ่มเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น และมีความสุขใน การเรียน ผู้เรียนสามารถนำทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมาธิในการเรียน มีระเบียบวินัย ทั้งทางกาย และ วาจา นักเรียนมีนิสัยใน

การทำงานเป็นกลุ่ม มีการแบ่งการทำงานกันอย่างเป็นระบบ รู้จักทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี และรักษาเวลาในการทำงานอย่างตรงเวลาตามที่ผู้สอนกำหนด มีความสามัคคีกันในการทำงาน รักษากฎระเบียบของกลุ่ม

ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ เน้นอุดร ที่ได้กล่าวว่าการใช้ทักษะกระบวนการกลุ่มและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือแบบ STAD โรงเรียน บ้านกุดจิก อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานีพบว่า ทักษะกระบวนการกลุ่มของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนแบบร่วมมือแบบ STAD โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก รายชื่อดังานบทบาทการเป็นสมาชิกกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 81.25 ซึ่งสูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับพุทธพร มอญขาม ศึกษาแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่แบบร่วมมือ เรื่องพลเมืองดีกลุ่ม สาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า แผนการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่ที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.72 83.07 แสดงว่าแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อยู่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนมีนัยสำคัญทาง สถิติระดับ 0.5 มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.6872 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิดเป็นร้อยละ 68.72 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้อยู่แบบร่วมมือเรื่อง พลเมืองดีอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่าผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือและบทบาทสมมติ โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้อยู่ เรื่อง วัฒนธรรมไทย สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีการสอนแบบร่วมมือและบทบาทสมมติ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.47 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 สอดคล้องกับการใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับนักเรียน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ณิชชญา บุผาชาติ (2561 : 78) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนา ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในทุกด้านแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อ บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (Mean = 4.75, S. D. = 0.41)

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควบคู่กับทักษะทางสังคมและการสื่อสารผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าวิธีการสอนดังกล่าวไม่เพียงส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น แต่ยังช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม การสื่อสาร การแสดงบทบาท และการเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ส่งเสริมการบูรณาการวิธีการสอนแบบร่วมมือและบทบาทสมมติในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้สถานศึกษานำวิธีการสอนแบบร่วมมือร่วมกับบทบาทสมมติไปบูรณาการ ในหลักสูตร โดยเฉพาะกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะทางสังคม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบริบทการดำเนินชีวิตในสังคม ปัจจุบัน
- พัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ควรจัดให้มีการอบรมและ พัฒนาครูอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบร่วมมือและ บทบาทสมมติ เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันจะ นำไปสู่การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ
- สนับสนุนทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบร่วมมือหน่วยงานต้นสังกัดควร สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมแบบร่วมมือและบทบาท สมมติ เช่น สื่อการเรียนรู้ สถานที่ และเวลาในการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และเพิ่ม ระดับความพึงพอใจต่อการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- การนำการเรียนรู้แบบร่วมมือและบทบาทสมมติไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ควรเป็นการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือเน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและให้นักเรียนสามารถลงมือ ปฏิบัติจริงได้ด้วยตนเอง มีการแบ่งหน้าที่ แบ่งส่วนงาน และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน อันจะเป็นประโยชน์ที่ เกิดขึ้นโดยตรงกับตัวนักเรียนเองในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และเป็นการสร้างความรู้ที่คงทนให้เกิดขึ้นกับตัว ผู้เรียน
- ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับนักเรียนเท่า ๆ กัน คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ร่วมมือและบทบาทสมมตินั้น ต้องให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงออกถึงความสามารถของนักเรียนที่แตกต่างกันออกไป โดย อาศัยการทำงานกลุ่มนั้น มีการรับฟังและการแสดงความคิดเห็นต่างๆที่มีความหลากหลายเป็นต้น และต้องสร้างผู้เรียน ให้เป็นคนที่เห็นคุณค่าความสำคัญของผู้อื่น และตัวนักเรียนเอง โดยครูคอยให้คำแนะนำ และเป็นพี่ที่ปรึกษาที่ดี
- การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและบทบาทสมมตินั้น ครูผู้สอนต้องจัดทำคู่มือครู เพื่อเป็นการศึกษาและ วางแผนในการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา และตัวนักเรียน เช่น การจัดเตรียมแผนการจัดการ เรียนรู้การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน การตรวจเช็คอุปกรณ์สื่อการสอนให้มีความเหมาะสม และเพียงพอต่อนักเรียน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำกิจกรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนมหาวิทยาลัยการเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ณรงค์วรรษ บัญมา. (2566). การศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ปรากฏในอัครคัมภีร์. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 11(2), 711-722.
- ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุปลัมภ์. (2558). ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. จันทบุรี: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี.
- ณัฐชญา บุปผาชาติ. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติร่วมกับการเรียน แบบร่วมมือเทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการสื่อสาร และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา, (วิทยานิพนธ์/รายงานการวิจัย).
- ทศนา แคมณี. (2551). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ, และ อรทัย มูลคำ. (2546). 19 วิธีการจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.